

Rektor beslutar att godkänna svar på Näringsdepartementets remiss,
En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring, N2017/07438/FF.

Stephen Hwang
Rektor

Jenny Engström
Utbildningshandläggare

I beredningen av ärendet har även Helen Fuchs och Tomas Nilsson deltagit.

Beslutet expedieras för kännedom till Helen Fuchs och Tomas Nilsson.

Beslut fattat av rektor

Sammanfattning

Högskolan i Halmstad har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på Näringsdepartementet remiss, En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring, N2017/07438/FF.

Ansvarig för genomförandet, uppdateringar/revideringar

Högskolekansliet ansvarar för att svar inkommer till Näringsdepartementet.

Helen Fuchs akademichef på LHS, är huvudhandläggare i ärendet och Tomas Nilsson har berett ärendet.

2018-03-22

Yttrande

Högskolan i Halmstad

Ett land att besöka.

En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring, betänkande (SOU 2017:95)

Sammanfattning

Vi bifaller betänkandets övergripande syfte, inriktning och prioriterade områden. Vi menar att betänkandet ger en fyllig och rättvisande generell beskrivning av läget inom besöksnäringen i dag samt presenterar förslag på en framtida politik som är koherent, framåtblickande och hållbar.

Utifrån utbildningssektorns perspektiv anser vi dock att avsnittet om turismnäringens kompetensförsörjning kan fördjupas. Vad vi efterfrågar av betänkandet är en tydligare konsekvensanalys av det asymmetriska förhållandet som nu existerar mellan vad turismnäringen önskar och vad universitets- och högskolesektorn levererar i form av grundutbildning och forskning – vad får detta för konsekvenser för näringen i sig och vad betyder det för sektorns utbildningsutbud? En sådan genomlysning av bägge arenorna menar vi hade varit värdefull för studenternas framtida anställningsbarhet (Employability).

Vi menar även att de etiska dimensionerna av turismnäringen bör diskuteras ytterligare utifrån ekonomiska, sociala och ekologiska hållbarhetsperspektiv och vilka konsekvenser det får för utbildningsutbudet.

Branschens kompetensförsörjning – högre akademisk utbildning

Utifrån Högskolan i Halmstads nationella och regionala utbildningsuppdrag anser vi att en av betänkandets viktigaste avsnitt är det som rör turismnäringens kompetensbehov och hur dessa kan fyllas. Nedan följer våra reflektioner angående detta.

(1) Helt riktigt påpekas i betänkandet att inom turismutbildningar finns program med en allmän inriktning mot turism sida vid sida med mer riktade utbildningar, exempelvis fokuserade på ledarskap och Hospitality. Men av den uppräknade utbildningarna som finns i betänkandet framgår inte den stora diversifiering av kursutbudet som detta innebär – beroende på vilken disciplin som ger utbildningen varierar inriktningen. Detta är både en styrka (mångfald) och en svaghet (utbildningarna är inte möjliga att jämföra med varandra). En viktig uppgift är därför att skapa överblick. Referatet i betänkandet till uppgifter om att studenter från utbildningsprogram med inriktning på ledarskap och Hospitality lättare får arbete direkt efter examen hade utifrån en systematisk kartläggning av alla de existerande programmens inriktning på andra faktorer, som hållbarhetsinslag, etiska överväganden och digitala kompetenser, gett de enskilda lärosätena möjlighet att göra utbildningarna mer attraktiva för arbetsgivarna utifrån studentens ökande

anställningsbarhet (Employability).¹ En viktig uppgift i en framtida kartläggning av hur arbetsmarknaden för studenter från mer allmänt upplagda utbildningar ser ut är också att reellt visa på inom vilka branscher/sektorer dessa är verksamma inom.

Men vi anser att det bör poängteras att flera av de uppräknade utbildningarna nu är avvecklade (exempelvis de i Linköping och Halmstad), vilket måste uppfattas som problematiskt för näringsens samlade kompetensförsörjning.

(2) En annan reflektion vi gör är att utbildningar om guidning helt har lämnats utanför betänkandets innehåll. Sedan hösten 2017 ges vid Göteborgs universitet ett treårigt guideprogram,² där avsikten är att professionalisera guideyrket ytterligare samt att på sikt lägga grunden/fastslå kriterier för en nationell certifiering i guidning. Programmet bör uppmärksammas och på sikt utvärderas utifrån utbildningens kvalitet och i vilken utsträckning den fyller näringsens behov.

(3) Den bild av forskning som betänkandet ger menar vi vara i stort sett korrekt: de existerande forskningsmiljöerna är få och ofta relativt små, med begränsade möjligheter till forskningsfinansiering. I enlighet med vad som sagts ovan om grundutbildning menar vi att en framtida satsning på forskning inom turism bör kopplas närmare näringsens behov (givetvis utan att helt släppa "nyfikenhetsforskning") för att på så sätt stärka dess konkurrenskraft.

Ett sådant exempel är de så kallade *Flexit-satsningarna*, vilket innebär att forskare kan söka medel för att under tre år arbeta och bedriva forskning inom ett företag/organisation (två år) och sedan fullfölja forskningsprojektet det sista året inom akademien. I nuläget är dessa utlysningar inte riktade mot särskilda branscher utan företag/organisationer erbjuder sig att ta emot forskare.³

(4) En aspekt av besöksnäringen som vi önskar hade varit tydligare diskuterad är de etiska och moraliska aspekterna. Det antyds i betänkandet att besöksnäringen har blivit synonym med "låglönejobb" men att detta inte är acceptabelt. En lösning är givetvis att höja utbildningsgraden på de verksamma inom näringen, och på så sätt höja lönerna. Vi menar att i utbildningarna måste inslag av moral och etik relaterat till resande finnas, och fokusera på reglerade anställningar, schysta löner, goda arbetsförhållande (ekonomisk och social hållbarhet) likväl som att diskutera människans förhållande till och påverkan på den omgivande naturen (ekologisk hållbarhet). Detta för att visa att Sverige avser att skilja ut sig från andra nationella kontexter och internationella aktörer men framför allt för att skapa kompletta och heltäckande utbildningar.⁴

(5) Också digitaliseringens utmaningar och fördelar för turismnäringen är viktig att uppmärksamma. Här menar vi att betänkandet är full medvetet om utvecklingen och ger en god analys av behov och efterfrågan. Utifrån utbildningssektorns perspektiv vill vi påpeka att digitaliseringen innebär och effekter måste uppmärksammas och studenterna förberedas på ett alltmer föränderligt arbetsliv. Detta görs förstås redan men ett problem är utvecklingens hastighet, vilket bland annat gör att kapitel i läroböcker snabbt blir inaktuella.

---

¹ Här är det viktigt att påpeka är att vi inte avser att inkräkta på lärosätenas frihet att fritt designa och marknadsföra sina egna utbildningar.

² https://utbildning.gu.se/program/program_detalj?programid=H1GUI

³ Satsningarna är finansierade av Riksbankens Jubileumsfond.

<https://www.rj.se/Utlysningar/2017/flexit-anstallningar-2017/>

⁴ Organisationen Schyst resande är viktig i sammanhanget för att belysa främst ekonomisk och social ohållbarhet inom turism-branschen. <http://www.schystresande.se/>

Sammanfattningsvis, vi uppfattar således vad som sägs i betänkandet angående universitets- och högskolesektorn som en uppmaning till turismutbildningarna och -programmen att vara mer lyhörda i förhållande till besöksnäringen: att ligga mer i framkant vad gäller innehåll och forskning samt att ha en större beredskap och flexibilitet inför arbetsmarknadens framtida behov. Detta är något som vi ställer oss bakom.

Högskolans rekommendation är att relationen mellan besöksnäring och utbildningssektor belyses grundligt utifrån näringens behov och på vilka sätt utbildningssektorn kan uppfylla dessa, men där fokus ligger på sektorns förutsättningar, behov och ambitioner för att kunna uppfylla näringens önskemål.

Tomas Nilson, FD
Universitetslektor i historia
Akademin för Lärande, humaniora och samhälle
Högskolan i Halmstad